

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

MEDIAN LUKIODIPLOMI 2014–2015

Määräykset ja ohjeet 2014:14

© Opetushallitus

Määräykset ja ohjeet 2014:14

ISBN 978-952-13-5806-7 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (verkkojulkaisu)

Taitto: Kopijyvä Oy/ Jaana Jääskeläinen

www.oph.fi

SISÄLTÖ

1	Yleistä	4
	1.1 Opiskelun tavoitteet.....	4
2	Lukiodiplomin rakenne	5
	2.1 Lukiodiplomityö.....	5
3	Lukiodiplomin arviointi	5
	3.1 Arvioinnin kohteet.....	6
	3.1.1 Medialmaisuus.....	6
	3.1.2 Mediakritiikki.....	6
Liitteet		
	Liite 1 Lukiodiplomin kirjallinen osuus	8
	Liite 2 Lukiodiplomin työsuunnitelma	9

1 Yleistä

Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan viestintäsivistystä ja erilaisten viestintätaitojen hallintaa, joita tietoyhteiskunnan täysivaltainen kansalainen tarvitsee. Koska lukiodiplomin suorittajalta vaaditaan monipuolista tietämystä mediasta, välineiden hallinnan ja ilmaisukeinojen lisäksi edellytetään viestien tulkinnan taitoa ja median toimintaympäristön hahmottamista. Siten median lukiodiplomi edistää koulussa oppiaineiden yhteistyötä ja tukee viestintä ja mediaosaaminen -aihekokonaisuuden toteutumista. Median lukiodiplomia suorittaville opiskelijoille lukiodiplomi on yleistä valmentautumista työelämään, joillekin myös uravalinnan tuki. Opiskelija voi hyödyntää lukiodiplomia myös jatko-opinnoissaan.

1.1 Opiskelun tavoitteet

Opiskelija

- perehtyy mediaympäristöön, median peruskäsitteisiin ja -välineisiin sekä median sisällön ja ilmaisun erityispiirteisiin.
- ymmärtää median toimintaympäristöön vaikuttavia tekijöitä, kuten valtarakenteita ja arjen rutiineita.
- oppii erittelemään ja tulkitsemaan sekä arvioimaan mediaesityksiä.
- oppii mediaesitysten tekemistä eri tuotantovälineillä.

2 Lukiodiplomin rakenne

Median lukiodiplomin pohjana on opiskelijan lukioaikana suorittama vähintään neljä (4) mediaan liittyvää syventävää tai soveltavaa kurssia, joiden jälkeen suoritetaan lukiodiplomikurssi. Lukio määrittelee omassa opetussuunnitelmassaan kurssit, jotka voivat olla mediadiplomin pohjakursseja. Lukion on huolehdittava, että mediadiplomin opiskelun tavoitteet toteutuvat. Opiskelijoille tiedotetaan jo ensimmäisen opiskeluvuoden alussa mahdollisuudesta suorittaa lukion mediadiplomi.

Median lukiodiplomikurssin (5. kurssi, soveltava kurssi) aikana työtetään lukiodiplomityö, laaditaan työsuunnitelma ja mediaelämäkerta sekä kirjoitetaan essee, joka sisältää itsearvioinnin. Lukiodiplomityö ja muu edellä mainittu materiaali kootaan arviointia varten portfolioksi.

Mediaelämäkerrassa raportoidaan

- opiskelijan nimi, syntymäaika ja hänen käymänsä lukion nimi
- lukiossa suoritettut mediaopintoihin kuuluvat kurssit arvosanoineen
- koulun ulkopuoliset mediaopinnot
- viestintään liittyvän työkokemuksen ja harrastusten esittely
- oma mediakäyttäytyminen: suhde mediaan ja mediavälineisiin ja suhteessa tapahtuneet muutokset.

Esseen kirjoittamiseen (liite 2) varataan diplomikurssin päätteeksi neljä tuntia. Esseen kirjoittamista tukee oppimispäiväkirjan pitäminen.

2.1 Lukiodiplomityö

Opiskelija tekee lukiodiplomin päättötyön valitsemaltaan median alalta. Lukiodiplomityössä hän osoittaa valitsemansa median tekniikan ja ilmaisun hallintaa. Opiskelija hallitsee työskentelyprosessin kokonaisuuden ja taidon työskennellä sekä yksin että ryhmässä.

Opettaja valvoo työskentelyprosessin etenemistä. Lukiodiplomityön opiskelija tekee itsenäisesti.

Ryhtyessään tekemään lukiodiplomityötään opiskelija tekee työsuunnitelman (liite 1), jonka opettaja hyväksyy. Työsuunnitelmassa rajataan selkeästi diplomityön laajuus ja ajankäyttö käytettävän ilmaisuvälineen mukaan. Työ tehdään valmiiksi lukion lukiodiplomikurssin aikana.

3 Lukiodiplomin arviointi

Median lukiodiplomi arvioidaan asteikolla 1–5. Arvioinnin kohteena on lukiodiplomin kokonaisuus: diplomityöksi valittu mediaesitys (painoarvo 2/3) sekä esseessä osoitettu taito analysoida ja tulkita mediaa ja pohtia omaa oppimistaan (painoarvo 1/3).

Arvioinnin suorittaa kaksi arvioijaa itsenäisesti. Lopullisesta arvosanasta päätetään yhdessä. Arvioitsijoista toisella tulee olla lukion opettaja ja toinen voi mieluusti olla median ammattilainen. (Katso yleisohjeet opettajien kelpoisuuksista.) Lukiodiplomisuurituksista laaditaan arvostelupöytäkirja, jonka kumpikin arvioitsija allekirjoittaa. Arvostelupöytäkirja tallennetaan lukion arkistoon.

Arvioinnista annetaan numeroarvostelun lisäksi opiskelijan sitä pyytäessä myös arviointilausunto, joka liitetään opiskelijalle palautettavaan portfolioon. Sen allekirjoittavat molemmat arvioitsijat. Suoritus merkitään lukion päättötodistukseen koulun opetussuunnitelman määrittelemällä tavalla.

Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Keväästä 2012 lukiot ovat voineet siirtyä käyttämään maksutonta, sähköisesti täytettävää ja tulostettavaa todistus pohjaa. Koska eri lukioissa suoritettujen lukiodiplomien tulee olla keskenään vertailukelpoisia, käytetään yhtenäistä lukiodiplomin todistus pohjaa. Tiedote sähköisen todistus pohjan käyttöönottamisesta on lähetetty lukioille huhtikuussa 2012 (Opetushallituksen tiedote 47/2012). Lukiot voivat halutessaan käyttää aiemmin tilaamia painettuja todistus pohjia niin kauan kuin niitä riittää.

3.1 Arvioinnin kohteet

3.1.1 Mediailmaisu

- kyky valita ja rakentaa kiinnostava sisältö lukiodiplomityöhön
- valmiudet asettaa ja ilmaista työskentelyn päämäärät sekä taito analysoida ja arvioida työskentelyprosessia ja tuloksia
- tuotantoprosessin hallinta
- taito työskennellä sekä yksin että ryhmässä
- käytetyn tekniikan ja ilmaisun sopivuus työhön
- tekijän tavoitteiden välittyminen kohderyhmälle
- esityksen tai teoksen mielenkiintoisuus ja vaikuttavuus

3.1.2 Mediakritiikki

- kyky tarkastella mediaa yhteiskunnallisesta, taloudellisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- käytettyjen lähteiden relevanssi ja monipuolisuus
- aktiivinen toimiminen mediaympäristössä
- kriittisen valikoinnin, tulkinnan ja arvioinnin taidot
- kyky arvioida itseään median tuottajana ja vastaanottajana
- mediailmaisuuden lajityyppien tunteminen
- mediatiedot:
  - viestinnän peruskäsitteiden hallinta ja niiden soveltaminen yksilö- ja yhteisöalueilla
  - välineiden historia ja kehitys
  - mediaympäristön hahmottaminen
  - tekijänoikeudet

Arvioinin kriteerit

Arvosanan erinomainen (5) kriteerit

- Lukiodiplomityö on eettisesti kypsä.
- Opiskelija osaa hyödyntää omia vahvuuksiaan työskentelyssään.
- Lukiodiplomityöstä välittyy tavoitteellisuus: se on hyvin kohdennettu ja tavoitteensa mukaan esimerkiksi taiteellinen, tiedottava tai kantaaottava.
- Opiskelijan mediataidot ovat monipuolisia ja syvällisiä.
- Työprosessin kuvaus on selkeä ja monipuolinen.
- Lukiodiplomityö on oivaltava, ja siinä on uusia näkökulmia.
- Lukiodiplomityön kokonaisuus ja ulkoasu on viimeistelty.

Arvosanan hyvä (3) kriteerit

- Lukiodiplomityö on eettisesti harkittu.
- Opiskelija osaa soveltaa työssään hyvin mediataitoja ja -tietoja.
- Lukiodiplomityön suunnittelusta ja toteuttamisesta välittyy pyrkimys työskentelyn tavoitteellisuuteen.
- Lukiodiplomityön näkökulmat ovat tavanomaisia.
- Lukiodiplomityön ja työprosessin pohdinta on selkeää.

Arvosanan hyväksytty (1) kriteerit

- Pohdinta on suppeaa tai puuttuu olennaisilta osilta.
- Tekninen osaaminen on riittävää sisällön välittämiseen.
- Sisältöä ja sanottavaa on jonkin verran, vaikkakaan työn tavoitteet eivät välity selkeästi.
- Lukiodiplomityön mediakriittinen taso on vaatimaton.
- Lukiodiplomityö on keskeneräinen tai ulkoasu viimeistelemätön.

Liitteet

Liite 1 Median lukiodiplomin kirjallinen osuus

Kirjoita esseemuodossa ja otsikoi se itse.

Voit käyttää apunasi muun muassa oppimispäiväkirjaasi, kirjallisuutta, kuvallista materiaalia. Halutessasi voit myös liittää kuvia yms. vastaukseesi.

- Pohdi omaa työtäsi ja sen suhdetta mediamaailmaan.
- Mieti työsi lähtökohtia ja esikuvia, niiden ilmenemistä työssäsi ja päämäärissäsi.
- Käsittele lukiodiplomityösi aihepiiriä itsellesi tärkeistä näkökulmista.
- Pohdi omaa työtäsi ja tekemiäsi ratkaisuja laajempaa kontekstia vasten.
- Tee itsearviointi työskentelystäsi ja lopputuloksestasi.
- Esseessä tulee ilmetä, että hallitset käsittelemäsi aiheen ja alueen peruskäsitteet.
- Osoita tietämyksesi käsittelemästäsi mediasta.
- Tarkastele itseäsi median tuottajana ja vastaanottajana.
- Muista perustella esittämäsi mielipiteet.
- Voit käyttää oppimispäiväkirjaasi tietolähteenä.

Liite 2 Median lukiodiplomin työsuunnitelma

Tämä työsuunnitelma toimii median lukiodiplomisi pohjana. Sen mukaan lähdet toteuttamaan työtäsi. Lisäksi työsuunnitelmasi on ohjenuorana arvioitsijoille. Tässä rajaat ja kartoitat oman työsi raamit. Vastaa kaikkiin kysymyksiin mahdollisimman perusteellisesti.

1 Mikä on aiheesi? Otsikoi ja kuvaile sisältöä lyhyesti.

---

2 Miksi valitsit tämän aiheen? Perustele mahdollisimman tarkasti, mikä tässä aiheessa on sinulle tärkeää ja miksi haluat käsitellä sitä.

---

3 Millä medially aiot työsi toteuttaa?

---

4 Miksi valitsit juuri nämä viestintävälineet? Perustele, mieti omaa osaamistasi ja suuntautumistasi.

---

5 Kuinka laaja työsi tulee olemaan? Montako sivua, montako kuvaa, montako minuuttia jne.?

---

6 Minkälaiseen julkisuuteen työlläsi pyrit? Missä ja miten aiot julkaista työsi?

---

7 Kenelle työsi on suunnattu (kohderyhmä)?

---

8 Mitä haluat työsi kautta sanoa ja tuoda esille? Mitä tavoitteita asetat työlesi sekä sisällöllisesti että muodollisesti?

Voit muuttaa työsuunnitelmaasi työn edistyessä ja sen niin vaatiessa, mutta kaikki muutokset tulee kirjata ja perustella hyvin.

Verkojulkaisu
ISBN 978-952-13-5806-7
ISSN 1798-8888